

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Karolina Majewska

przy udziale obwinionej lekarz A. B., jej obrońcy adwokata A. T. oraz Naczelnego
Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej Zbigniewa Kuzyszyna

w sprawie **lekarza A. B.**

obwinionej o popełnienie przewinień dyscyplinarnych z art. 40 i 41 Kodeksu Etyki
Lekarskiej i innych,

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na rozprawie w dniu 23 maja
2023 roku,

kasacji obrońcy obwinionej

od orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. NSL
Rep. 123/OWU/21 utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu
Lekarskiego w [...] z dnia 26 maja 2021 r., sygn. [...],

uchyła zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazuje Naczelnemu
Sądowi Lekarskiemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Lekarski w [...] orzeczeniem z dnia 26 maja 2021 r., sygn. akt [...], uznał obwinioną lek. A. B. za winną przewinień zawodowych, tj. tego, że:

1. „w dniu 21.06.2018 r. w Prywatnym Gabinetcie Lekarskim przy ul. [...] w K. wystawiła nieprawidłowe zaświadczenie lekarskie o badaniu kwalifikacyjnym do szczepień, czym naruszyła art. 40 i 41 Kodeksu Etyki Lekarskiej w zw. z art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty w zw. z art. 53 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich”,

i za to, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich wymierzył obwinionej karę nagany;

2. „do dnia 21.06.2018 r. nie zgłosiła faktu wystąpienia opisanego w zaświadczeniu odczynu poszczepiennego do właściwego Państwowego Inspektoratu Sanitarnego, czym naruszyła art. 8 Kodeksu Etyki Lekarskiej w zw. z art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty w zw. z art. 53 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich”,

i za to, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich wymierzył obwinionej karę upomnienia;

3. „w czasie od maja 2019 r. do dnia 12 listopada 2019 r. odmawiała wydania Okręgowemu Rzecznikowi Odpowiedzialności Zawodowej dokumentacji medycznej pacjentki O. K. związanej z prowadzonym postępowaniem w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, czym naruszyła art. 25 Kodeksu Etyki Lekarskiej w związku z art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta w zw. z art. 53 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich”,

i za to, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich wymierzył karę pieniężną w wysokości 15 000 zł na rzecz Fundacji w P. z siedzibą przy ul. [...], P., KRS: [...].

Po rozpoznaniu odwołania wniesionego przez obrońcę obwinionej Naczelny Sąd Lekarski orzeczeniem z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt NSL Rep. 123/OWU/21, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu I instancji.

Kasację od orzeczenia Sądu odwoławczego wniósł obrońca obwinionej, zaskarżając je w całości, zarzucając:

- „1. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 406 k.p.k. w zw. z art. 112 ustawy o izbach lekarskich w zw. z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP poprzez usunięcie obrońcy z rozprawy odwoławczej i uniemożliwienie zabrania głosu oraz przedstawienia mowy obrończej z uwagi na brak zasłonięcia ust i nosa w sytuacji, gdy obrońca przedłożył dwa zaświadczenia zwalniające obrońcę z tego obowiązku wydane przez uprawnionych lekarzy;
2. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 112 ustawy o izbach lekarskich poprzez nienależyte odniesienie się w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia do zarzutów przedstawionych w apelacji obrońcy, w szczególności:
 1. w zakresie czynu I poprzez brak merytorycznego odniesienia się, że obwiniona nie prowadzi gabinetu zabiegowego, nie wykonuje szczepień dzieci i tym samym wystawione zaświadczenie nie było zaświadczeniem kwalifikacyjnym w rozumieniu załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych, a jedynie stwierdzającym fakt istnienia przeciwwskazań, które dalej jest przedkładane lekarzowi POZ, który to lekarz uprawniony jest do kwalifikowania i wykonywania szczepień ochronnych,

2. w zakresie czynu II poprzez brak merytorycznego odniesienia się do zarzutu obrazy art. 170 k.p.k. w zw. z art. 112 ustawy o izbach lekarskich (dotyczy oddalenia dowodu z przesłuchania świadka J. K.) w sytuacji, gdy zarzucany czyn (niezgłoszenie NOP) ma charakter czynu umyślnego i tym samym istotne było przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka, tj. pacjentki, która wskazywała, że NOP, który wystąpił u dziecka, został już zgłoszony przez lekarza POZ,
 3. w zakresie czynu III poprzez brak merytorycznego odniesienia się do mocy wiążącej prawomocnych orzeczeń Sądu Rejonowego oraz Sądu Okręgowego w [...], które potwierdziły, że w sprawie tej nie wystąpiły okoliczności z art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta z uwagi m.in. na wadliwą treść żądania rzecznika, i tym samym obwiniona słusznie postąpiła nie naruszając tym samym tajemnicy lekarskiej,
 4. w zakresie wszystkich czynów poprzez brak merytorycznego odniesienia się do stawianego zarzutu naruszenia prawa do obrony, który polegał nie tylko na uniemożliwieniu obrońcy wygłoszenia mowy końcowej w pełnym wymiarze, ale również z uwagi (co zostało podniesione w odwołaniu, i co wynika z protokołu rozprawy) na nieuwzględnieniu wniosku obrońcy o odroczenie terminu i umożliwienie wygłoszenia mowy w innym terminie, w sytuacji, gdy nie miał dostępu do akt sprawy (rozładowana bateria komputera) oraz w sytuacji, gdy przez cały czas przemowy włączał się cyklicznie i regularnie alarm przeciwwłamaniowy, który zagłuszał wszystkich uczestników i uniemożliwiał swobodne wypowiedzenie się;
3. obrazę art. 626 k.p.k. w zw. z art. 112 ustawy o izbach lekarskich poprzez brak określenia w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu;

4. z ostrożności procesowej zarzut niewspółmierności wymierzonej obwinionej kary, wyrażający się w orzeczeniu zbyt wysokiej kary pieniężnej, odniesienie jej jedynie do sytuacji majątkowej lekarzy, bez odniesienia jej do sytuacji majątkowej lekarza obwinionego”.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca obwinionej wniósł o uniewinnienie obwinionej od zarzucanych czynów, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu odwoławczego oraz Sądu I instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy obwinionej lek. A. B. zasługiwała na uwzględnienie.

Skarżący w pierwszej kolejności podniósł, że w sprawie doszło do obrazy art. 6 k.p.k. w zw. z art. 112 ustawy o izbach lekarskich w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, tj. naruszenia prawa obwinionej do obrony.

Z akt sprawy toczącej się przez Naczelny Sąd Lekarski pod sygn. NSL Rep. 123/OWU/21 wynika, że na rozprawę odwoławczą stawiał się obrońca obwinionej adw. A. T.. Przewodniczący składu orzekającego zwrócił się do niego o założenie maseczki ochronnej. Obrońca podniósł, że posiada zaświadczenie lekarskie wskazujące na występujące u niego przeciwwskazania zdrowotne do noszenia maski. Przewodniczący wskazał, że przedmiotowe zaświadczenie wpłynęło do Sądu, oraz kilkakrotnie ponowił prośbę o założenie przez obrońcę maseczki. Ze względu na niezastosowanie się obrońcy do tej prośby, Przewodniczący zdecydował o niedopuszczeniu obrońcy do czynności oraz wezwał Policję w celu wyprowadzenia go z sali (k. 57-59 akt).

W dniu, w którym odbyła się rozprawa przed Naczelny Sąd Lekarski, tj. w dniu 8 grudnia 2021 r., kwestię obowiązku zakrywania ust i nosa przy użyciu maseczki ochronnej regulowało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2021 r. poz. 861). Zgodnie z § 25 ust. 1 pkt 2 lit. d tego rozporządzenia nakazane było zakrywanie,

przy pomocy maseczki, ust i nosa m.in. w budynkach użyteczności publicznej. Powyższy nakaz nie obowiązywał jednak m.in. względem osoby, która nie mogła zakrywać ust lub nosa z powodu zaawansowanych schorzeń neurologicznych, układu oddechowego lub krążenia, przebiegających z niewydolnością oddechową lub krążenia (§ 25 ust. 4 pkt 4 lit. c ww. rozporządzenia). obrońca obwinionego przedstawił Naczelnemu Sądowi Lekarskiemu dwa zaświadczenia, które wpłynęły do Sądu w dniu 8 grudnia 2021 r.: zaświadczenie z dnia 6 września 2020 r. wystawione przez doktora nauk medycznych w dziedzinie kardiologii, w którym stwierdzono u obrońcy obwinionej przeciwwskazania do zasłaniania ust i nosa, jak również zaświadczenie z dnia 10 listopada 2021 r. wystawione przez lekarza sądowego, w którym jako przeciwwskazania do zasłaniania ust i nosa przez obrońcę obwinionej podano chorobę układu krążenia przebiegającą z niewydolnością krążeniową (k. 54-55 akt).

W świetle powyższego, w dniu rozprawy toczącej się przed Sadem odwoławczym nie było podstaw prawnych do usunięcia obrońcy obwinionej z sali rozpraw. obrońca ma prawo wziąć udział w rozprawie odwoławczej (zob. wyrok SN z dnia 3 listopada 2016 r., sygn. akt SDI 58/16). Tym samym – w sytuacji, w której sama obwiniona nie stawiała się na rozprawę – pozbawiono jej prawa do obrony w postępowaniu odwoławczym. Rozpoznanie odwołania, w którym zaskarżono orzeczenie sądu I instancji, pod nieobecność obrońcy wynikającą z bezpodstawnego wyprowadzenia obrońcy z sali rozpraw, stanowiło rażącą obrazę art. 6 k.p.k., gwarantującego obwinionej prawo do obrony także w znaczeniu materialnym, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy we wszystkich stadiach postępowania karnego (zob. również wyrok SN z dnia 11 lipca 2022 r., sygn. akt I KK 250/22). Prawo to jest zachowane tylko wówczas, gdy w czasie rozprawy obrońca obwinionej ma realną i pełną możliwość podejmowania w interesie obwinionej wszystkich możliwych

i koniecznych czynności oraz składania oświadczeń. Sytuację, w której okoliczności konkretnej sprawy wskazują, że w określonym fragmencie rozprawy obrońca obwinionej nie mógł przedsięwziąć działań korzystnych dla obwinionej, uznać należy za równoważną z tą, w której oskarżony nie ma obrońcy w procesie karnym albo obrońca nie bierze udziału w czynności, w której jego udział jest obowiązkowy (zob. wyrok SN z dnia 15 stycznia 2008 r., sygn. akt V KK 190/07). Taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie, skoro w postępowaniu odwoławczym możliwe jest chociażby składanie przez strony wniosków dowodowych, a sąd odwoławczy może wydać orzeczenie reformatoryjne (zob. art. 92 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich). Należy podkreślić, że gwarancja prawa do obrony, która wynika z art. 42 ust. 2 Konstytucji oraz art. 6 k.p.k., powinna być zapewniona również w ramach postępowania dyscyplinarnego lekarzy. Potwierdza to zresztą treść art. 112 ustawy o izbach lekarskich, zgodnie z którym Kodeks postępowania karnego odpowiednio stosuje się do postępowań dyscyplinarnych regulowanych tą ustawą.

Stwierdzenie naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 6 k.p.k., a tym samym zasadności zarzutu I kasacji obrońcy obwinionej, było wystarczające do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku uchylającego orzeczenie Naczelnego Sądu Lekarskiego i przekazującego sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. W konsekwencji, mając na względzie treść odpowiednio stosowanego w tym postępowaniu art. 436 k.p.k., Sąd Najwyższy nie rozpoznawał pozostałych uchybień jako bezprzedmiotowych dla dalszego toku postępowania.

Na marginesie należy odnotować, że Sąd Najwyższy otrzymał kasację obrońcy obwinionej dopiero w dniu 16 stycznia 2023 r. wraz z pismem przewodnim Naczelnej Izby Lekarskiej z dnia 10 stycznia 2023 r. pomimo, że sama kasacja wpłynęła do Naczelnego Sądu Lekarskiego w dniu 5 sierpnia

2022 r., a przyjęcie kasacji nastąpiło w dniu 21 października 2022 r. na podstawie zarządzenia Przewodniczącego Naczelnego Sądu Lekarskiego (k. 110 akt). Mając na względzie treść art. 64 ust. 3 ustawy o izbach lekarskich, karalność przewinienia zawodowego zarzucanego obwinionej ustaje z upływem 5 lat od dnia jego popełnienia, tj. z dniem 21 czerwca 2023 r. co do czynu I i II, oraz z dniem 12 listopada 2024 r. w zakresie czynu III. Tę okoliczność należy mieć na względzie w kontekście konieczności ponownego rozpoznania sprawy przez Naczelny Sąd Lekarski. Ewentualna przeszkoda w prowadzeniu postępowania wynikająca z przedawnienia karalności czynów może bowiem stanowić skutek długotrwałego prowadzenia czynności przez Sąd odwoławczy po wpłynięciu kasacji.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[a!]